

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Holânda Hükümeti arasında Hava Ulaştırılmalarına dair olan Anlaşmanın onanması hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri ve Ulaştırma Komisyonları raporları (1/176)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71 - 793, 6/1164

24 . IV . 1947

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Holânda Hükümeti arasında Hava Ulaştırılmalarına dair olan Anlaşmanın onanması hakkında Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 10 . IV . 1947 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçe ve ilişkileri birlikte sunulduğunu arz ederim.

Başbakan

R. Peker

Gerekçe

Hükümetimizin de katılmasıyla Şikago'da 7 Aralık 1944 tarihinde imzalanan ve 4749 sayılı Kanunla onanmış olan Milletlerarası Sivil Havacılık Anlaşmaları hükümleri dâhilinde Cumhuriyet Hükümeti, 12 Şubat 1946 günü Büyük Britanya Krallığı ve Amerika Birleşik Devletleri ile birer Hava Anlaşması yapmış ve bu anlaşmalar Büyük Millet Meclisince Mayıs 1946 ayında onanmıştır. Keza Hükümetimizle İsveç Krallığı Hükümeti arasında 26 Haziran 1946, Fransa Hükümeti ile 12 Ekim 1946 ve Çekoslovakya Hükümeti ile de 5 Mart 1947 de bu yolda birer Anlaşma akit ve imza olunmuş ve bu anlaşmalardan ilk ikisi, Büyük Millet Meclisince Eylül 1946 ve Şubat 1947 aylarında onanmış ve sonuncusu ise onanmak üzere Büyük Meclise arz olunmuştur.

Bu iki taraflı Anlaşmaların Yüksek Meclise sunulması sırasında da arz olunduğu üzere, Şikago'da kurulan sistemli işlemesi, çeşitli üye Devletler arasında yapılacak iki taraflı anlaşmalar akdine bağlıdır. Cumhuriyet Hükümeti, bugüne kadar anlaşmalardan başka diğer devletlerle de faydalı ve gerekli anlaşmalar sağlamasına devam etmektedir. Bu arada Holânda Hükümetinin Anlaşma akdine ilişkin teklifi üzerine görüşmeler olmuş ve 19 Mart 1947 gününde Anlaşma metni imzalanmıştır.

Bu anlaşma hükümleri, geniş ölçüde evvelki Anlaşmalardan mülhem olup mütekabiliyet esasına dayanmaktadır. Şimdiki şartlar altında yurdumuz ile gerek Orta ve gerek Batı Avrupa memleketleri arasında uzun süren ve seyrek işliyen ulaştırma araçlarından başka ulaştırma imkânı olmadığı cihetle bu memleketlerle ekonomik bağlarımızın gelişmesini sağlayacak olan bu Hava Ulaştırılmaları Anlaşmalarının bu yönden de önemi büyüktür. Diğer taraftan çeşitli devletlerle şimdiye kadar aktettiğimiz ve bundan sonra da aktedeceğimiz anlaşmaların yürürlüğe girerek bu devletlere ait hava servislerinin çalışmaya başlaması üzerine yurdumuz, dünya hava yolları üzerinde, Batı ile Doğu arasında, çok önemli bir kavşak noktasını teşkil edecektir ki bunun sağlayacağı faydalar arzdan müstağnidir. Bu kere onanmaya sunulan bu Anlaşma sonunda Holânda hatları yurdumuz-

dan geçerek Doğuya, Hindi Çini ile Endonezya'ya gidip geleceklerdir; bu da Türkiye'nin Uzak Doğu memleketleriyle süratli araçlarla bağlanmasını sağlamış olacaktır.

Holânda Hükümetiyle imzalanan işbu Anlaşmada iki memlekette cari olan hava ulaştırmalarına ilişkin konulara uyulacağı derpiş edilmiştir. Holânda servisi Ankara ve İstanbul'a uğrıyacak ve her iki yerde Milletlerarası yolcu, yük ve posta bırakıp alabilecektir. Fakat iki şehir arasında taşıma yapamıyacaktır.

Anlaşma ile Ekinin yorumlanması yahut uygulanması yahut uygulanması yolunda sözleşen tarafların müzakere ile halledemeyecekleri hususlar ya Şikago hükümleri dâhilinde Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtı Konseyine veya iki tarafın tâyin edeceği bir hakem mahkemesine yahut da başka herhangi bir şahıs veya teşekkülün hakemliğine sunulacaktır.

Dışişleri Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Dışişler Komisyonu

Esas No. 1/176

Karar No. 18

20 . V . 1947

Yüksek Başkanlığa

Türkiye Cumhuriyeti Hükümetiyle Holanda Hükümeti arasında Hava Ulaştırmalarına dair olan Anlaşmanın onanması hakkında Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 10 . IV . 1947 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan ve Başbakanlığın 24 . IV . 1947 tarih ve 6/1764 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulup, Komisyonumuza havale buyurulan kanun tasarısı gerekçesiyle birlikte incelendi. Neticede tasarı mevcut üyelerin oy birliğiyle aynen kabul edildi.

Havalesi gereğince Ulaştırma Komisyonuna

gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur. Dışişleri Komisyonu

Başkanı	Bu rapor Sözcüsü	Kâtip
Bilecik	Tokad	Gümüşane
<i>M. Ş. Esendal</i>	<i>N. Poroy</i>	<i>F. Tör</i>
Aydın	Bolu	Burdur
<i>Dr. M. Germen</i>	<i>H. C. Çambel</i>	<i>F. Altay</i>
Gazianteb	Kocaeli	Manisa
<i>Dr. A. Melek</i>	İ. S. Yiğit	<i>A. R. Artunkal</i>
	İmzada bulunmadı	
	Samsun	
	<i>C. Bilsel</i>	

Ulaştırma Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Ulaştırma Komisyonu

Esas No. 1/176

Karar No. 18

10 . VI . 1947

Yüksek Başkanlığa

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Holânda Hükümeti Hava Ulaştırmalarına dair olan Anlaşmanın onanması hakkında Dışişleri Bakanlığınca hazırlanıp Bakanlar Kurulunca 10 . IV . 1947 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan ve Dışişleri Komisyonunca görüldük-

ten ve aynen onandıktan sonra Komisyonumuza havale buyurulan kanun tasarısı ve anlaşma ile eki, Komisyonumuzun 5 . VI . 1947 tarihindeki toplantısında, Dışişleri Bakanlığının ve Devlet Havayolları İdaresinin temsilcileri de hazır oldukları halde, incelendi.

Bu anlaşmanın da, 7 . XII . 1944 tarihinde Şikago'da imzalanan, Milletlerarası Sivil Hava-cılık Anlaşmalarıyla kurulmuş olan sistemin iş-lemesi için üye Devletler arasında yapılması ic-a-beden iki taraflı anlaşmalar silsilesine dâhil ola-rak ve Holânda Hükümetinin teklifi üzerine yapılmış olduğu anlaşılmıştır.

Uzak Doğu'da geniş ve zengin imparatorluğa sahip olan Holânda Hükümetinin, Anavataniye ile imparatorluğu arasındaki hava seferlerinin kısmen veya tamamen memleketimizden geçmesini sağlayacak olan bu anlaşmanın, yurdumuz için, gerekçede belirtilen faydaları temin ede-ceği şüphesiz olduğundan, Komisyonumuz, an-laşmayı esas itibariyle yerinde ve onanmaya de-ğer bulmuştur.

Anlaşma, bundan önce Yüksek Meclisten geç-miş olan anlaşmalara metin ve ruh itibariyle uygundur. Yalnız, gerekçede, anlaşma hüküm-lerinin mütekabiliyet esaslarına dayandığı tasrih edilmiş olduğu halde, anlaşmanın ekinde, Söz-leşen Tarafların, karşı tarafın memleketinden daha ilerideki memleketlere uçmaları hususunda bu mütekabiliyet esasının lâyikiyle belirtilmemiş olduğu noktasına Komisyonumuz önemle takıl-mıştır. Filhakika, Ekin A) fıkrasında bu hak Holândalılara tanınmış iken B) fıkrasında aynı haktan bizim tayyarelerimizin de istifade edecek-leri sarahaten ifade edilmemiştir. Gerçi, B) fıkrasının başında geçen ve Fransızca karşılığı (Aynıyle) mânasına da gelen kezalik kelimesi, A) fıkrasındaki hakların B) fıkrasında da ay-nen tanındığını tazammun edebilir. Fakat bir kelimenin mânası içinde gizlenen hakların ileride ihtilâflar doğurması da mümkündür. Bundan dolayı, bu eksikliğin tamamlanması zmnında tasarının tekrar Hükümete geri gönderilmesi dü-

şünülmüşse de, Holândaluların anlaşmanın tas-dikına muntazır ve tatbikına hazır olduklarının Dışişleri Bakanlığı temsilcileri tarafından an-la-tılması ve Anlaşmanın biran önce tatbikında memleketimiz için de faydalar mevcut olması ve bundan başka bizim tayyarelerimizin Holânda'ya sefer yapmaya başlayabilmelerinin de olduk-ça uzak bir gelecek işi bulunması eihetleri göz-önüne getirilerek, anlaşmanın, geldiği şekilde onanması ve arz edilen noksanlığın hemen iki ta-raf arasında birer mektup teati edilerek ikma-liyle beraber bundan sonra diğer Hükümetlerle yapılacak anlaşmalarda mütekabilen tanınan hakların noksansız ve sarih olarak metinlere ge-çirilmesine dikkat edilmesinin Dışişleri Bakanlı-ğından temenni olunması uygun görülmüştür.

Bizzat kanun tasarısına gelinece:

Birinci maddenin yazılışında bir takdim ve tehir yapılmış, diğer maddeler aynen onan-mıştır.

Yüksek Başkanlığa sunulur.

Ulaştırma Ko.

Başkanı	Sözcü	Kâtip
Çorum	Kars	Erzurum
A. R. Erem	Ş. Karacan	S. Altuğ
İzinli		
Aydın	Çanakkale	Edirne
M. Aydın	B. Gökçen	M. E. Ağaoğulları
İstanbul	Kayseri	Kocaeli
S. Yürüten	F. Seler	F. Balkan
		İmzada bulunamadı
Kütahya	Niğde	Ordu
A. Bozbay	V. Sarıdal	Ş. Akyazı
Ordu	Ordu	Samsun
Dr. V. Demir	H. Gökdalay	Y. Kalgay
	Sivas	
	H. Işık	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Holânda Hükümeti arasında Hava Ulaştırılmalarına dair olan Anlaşmanın onanması hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Ankara'da 19 Mart 1947 tarihinde akit ve imza edilmiş olan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Holânda Hükümeti arasında Hava Ulaştırılmalarına dair Anlaşma ile Eki onanmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan	Devlet Bakanı
<i>R. Peker</i>	Başb. Yardımcısı
	<i>M. Ökmen</i>
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı
<i>M. A. Renda</i>	<i>Ş. Devrin</i>
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
<i>C. C. Toydemir</i>	<i>Ş. Sökmensüer</i>
Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı
<i>H. Saka</i>	<i>H. N. Keşmir</i>
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
<i>Reşat Ş. Sirer</i>	<i>C. K. İncedayı</i>
Ekonomi Bakanı	Sa. ve Sos. Y. Bakanı
<i>T. B. Balta</i>	<i>Dr. B. Uz</i>
Gümrük ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı
<i>T. Coşkun</i>	<i>F. Kurdoğlu</i>
Ulaştırma Bakanı	Ticaret Bakanı
<i>Ş. Koçak</i>	<i>A. İnan</i>
Çalışma Bakanı	
<i>Dr. S. Irmak</i>	

ULAŞTIRMA KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Holânda Hükümeti arasında Hava Ulaştırılmalarına dair olan Anlaşmanın onanması hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Holânda Hükümeti arasında Ankara'da 19 Mart 1947 tarihinde akit ve imza edilmiş olan Hava Ulaştırılmalarına dair olan Anlaşma ile Eki onanmıştır.

MADDE 2. — Hükümetin 2 ne maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin 3 ne maddesi aynen kabul edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE HOLANDA HÜKÜMETİ ARASINDA HAVA ULAŞTIRMALARINA DAİR ANLAŞMA

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Holanda Hükümeti,

Türkiye ile Holanda arasında Hava Ulaştırılmalarına dair bir Anlaşma yapmaya karar vererek,

Bu maksatla usulü dairesinde yetkilendirilmiş temsilciler tâyin etmişler ve bunlar aşağıdaki hükümler üzerine anlaşmışlardır :

Madde — 1

Sözleşen Taraflar, bu Anlaşmanın Ekinde musarrah bulunan hakları, işbu Ekte sayılan Milletlerarası sivil havayollarının ve servislerinin kurulması maksadiyle birbirlerine verirler; anılan servislere, kendisine bu haklar verilen Sözleşen Tarafın ihtiyarına göre derhal veya daha sonra başlanabilir.

Madde — 2

a) Bir Sözleşen Tarafça diğer Sözleşen Tarafa kurulması hakkı verilen herbir hava hizmetinin işletilmesine, bu son taraf anılan hizmeti işletmek için bir veya birkaç havacılık teşebbüsü tâyin eder etmez başlanabilecektir; bu hakkı veren Sözleşen Taraf, 6 ncı madde hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, böylece tâyin edilen havacılık teşebbüsüne veya teşebbüslerine gereken işletme müsaadesini gecikmeksizin verecektir.

b) Yukarıda anılan hakları veren Sözleşen Taraf, işbu Anlaşmada bahis konusu olan servislerin açılmasına ruhsat vermeden önce, böylece tâyin edilmiş olan havacılık teşebbüsünden veya teşebbüs sahiplerinden, kendi ülkesinde cari kanun ve nizamlar gereğince ehliyetlerini ispat etmelerini istiyebilecektir.

c) İlgili hükümetlerce tâyin olunabilecek bazı bölgelerde milletlerarası bir hava hizmetinin kurulması, yetkili askerî katların tasvibine bağlı olacaktır.

Madde — 3

Tatbikatta herhangi bir farklı işleme meydan vermemek ve eşitliği sağlamak maksadiyle aşağıdaki hususlar kararlaştırılmıştır:

a) Sözleşen Taraflardan herbiri, kendi hava alanlarından ve başka kolaylıklardan öteki Sözleşen Taraf havacılık teşebbüslerinin faydalanması karşılığı olarak tarhedilecek veya edilmesine izin verilecek mükellefiyetlerin, milletlerarası benzer hizmet yapan kendi millî uçaklarınca işbu hava alanlarından ve kolaylıklardan faydalanma için ödenecek miktarlardan fazla olmamasını kabul eder.

b) Sözleşen Taraflardan birinin ülkesine, öteki Sözleşen Tarafça tâyin edilen havacılık teşebbüs sahipleri tarafından veya bunun hesabına ithal edilip yalnız kendi uçaklarının kullanılmasına mahsus olan yakıt, makine yağı ve yedek parçalar, gümrük resmi, muayene ücreti veya diğer millî resim ve mükellefiyetlerin tarhi hususunda, millî teşebbüslere veya en ziyade müsaadeye mazhar milletin teşebbüslerine uygulanan işlemden faydalanacaklardır.

c) Bu Anlaşmanın ekinde sayılan hava servislerinde fiilen kullanılan uçaklar, yakıtlar, makine yağı, yedek parçalar, mûtat teçhizat ve uçak kumanyası, anılan uçaklar tarafından ülkesi üzerindeki uçuşlarda kullanılsa veya sarfedilse bile, o ülkeye giriş ve çıkışta gümrük resmi, muayene ücreti veya buna benzer resim ve mükellefiyetlerden muaf tutulacaktır.

Böylece muaf tutulan eşyalar diğer Sözleşen Tarafın yetkili gümrük makamlarının muvafakati şartıyla karaya çıkarılabilir. İşbu eşya tekrar ihraç için, ihraç anına kadar Gümrük makamlarının kontrolü altında bulundurulacaktır.

Madde — 4

Sözleşen Taraflardan birinin verdiği veya muteber kıldığı henüz müddeti geçmemiş ehliyetnameler, uçuşa elverişlilik vesikaları ve ruhsatiyeler Ekte gösterilen havayollarının ve hizmetlerinin işletilmesi için öteki Sözleşen Tarafça muteber olarak tanılacaktır. Ancak, Sözleşen Taraflardan herbiri, kendi uyuşuna başka bir Devlet tarafından verilmiş ehliyetnameleri ve ruhsatiyeleri kendi ülkesi üzerinde uçuş için muteber tanımaktan istinkâf etmek hakkını muhafaza eder.

Madde — 5

a) Sözleşen Taraflardan birinin milletlerarası hava seyrüseferinde işliyen uçakların kendi ülkesine giriş ve çıkışı hakkındaki veya bu uçakların kendi ülkesi sınırları içinde iken işletilmesi ve seyrüseferi ile ilgili kanun ve nizamları öteki Sözleşen Taraf teşebbüsünün veya teşebbüslerinin uçaklarına da uygulanacaktır.

b) Yolcular, mürettebat ve uçakla mal gönderenler, herbir Sözleşen Tarafın ülkesinde yolcuların, mürettebatın veya yükün memlekete girişi, orada kalış ve oradan çıkışı ile ilgili giriş, çıkış, göçmen, pasaport, gümrük ve karantina işleri gibi hususlara mütaallik kanun ve nizamlara, gerek kendileri, gerekse nam ve hesaplarına hareket eden üçüncü şahıs vasıtasıyla, riayet edecektir.

Madde — 6

Sözleşen Taraflardan herbiri, öteki Sözleşen Tarafça tâyin edilen bir teşebbüsün esas mülkiyeti ile fiilî kontrolünün bu son Taraf uyuşunun elinde bulunduğuna kanaat getirmedeği hallerde, veya bu teşebbüsün, ülkesinde faaliyette bulunduğu Devletin kanun ve nizamlarına, beşinci maddede tarif olunduğu üzere, riayet etmediği veya bu Anlaşmanın kendisine yüklediği vecibeleri yerine getirmedeği takdirde, işbu teşebbüsün, Anlaşmanın Ekinde tasrih edilen hakları kullanmasına mâni olmak salâhiyetini haizdir.

Madde — 7

İşbu Anlaşma ve buna dayanarak yapılacak bütün mukaveleler Milletlerarası Sivil Havacılık Geçici Teşkilâtı veya onu istihlâf edecek Kurum nezdinde tescil ettirecektir.

Madde — 8

Sözleşen Taraflardan biri, işbu Anlaşma Ekinin herhangi bir hükmünün değiştirilmesini arzu ettiği takdirde, her iki Tarafın yetkili katları arasında danışılmasını isteyebilir ve bu danışma, istek tarihinden itibaren altmış gün içinde başlar. Anılan katların üzerinde uyuştukları her değişiklik, diplomatik nota teatisi suretiyle teyit edildikten sonra, yürürlüğe girecektir.

Genel mahiyette çok taraflı bir havacılık sözleşmesi her iki Sözleşen Taraf için yürürlüğe girdiği takdirde, bunlar işbu Anlaşma ile Ekinin hükümlerini anılan Sözleşme ahkâmı ile ahenkleştirmek maksadiyle danışacaklardır.

Madde — 9

a) Sözleşen Taraflar, işbu Anlaşmanın veya Ekinin yorumlanmasına veya uygulanmasına mütaallik olup görüşme yolu ile halledilmeyecek bütün uyuşmazlıkları, 7 Aralık 1944 de Şikago'da imzalanan Milletlerarası Sivil Havacılık Sözleşmesi ile kurulan Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtı Konseyine veya anılan Sözleşmenin yürürlüğe girişine kadar aynı tarihte Şikago'da imzalanan Milletlerarası Sivil Havacılık Geçici Anlaşmasına uygun olarak kurulmuş Geçici Konseyine sunmayı kabul ederler.

b) Bununla beraber, Sözleşen Taraflar, anlaşarak uyuşmazlığı, tâyin edecekleri bir hakem

mahkemesine yahut da başka bir kişiye veya kuruma sunarak halledebilirler.

c) Sözleşen Taraflar, bu suretle verilen hükme riayet etmeyi taahhüt ederler.

Madde — 10

Sözleşen Taraflardan her biri işbu Anlaşmaya son vermeyi arzu ettiği takdirde, öteki Tarafa bunu haber verebilecektir. Böyle bir son verme, haberin alınmasından 12 ay sonra yürürlüğe girecektir, meğer ki, mutabık kalınarak, ihbar, bu müddet geçmeden geri alınmış olsun.

Madde — 11

İşbu Anlaşma mümkün olan en kısa zamanda Ankara'da teati edilecek Notaları mütaakıp yürürlüğe girecektir.

Yukarıdakileri tasdiklen, imzaları aşağıda bulunan ve Hükümetleri tarafından usulü dairesinde yetkilendirilmiş olan temsilciler işbu Anlaşmayı imza etmiş ve mühürlemişlerdir.

19 Mart 1947 tarihinde Fransız diliyle iki nüsha olarak yapılmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına
Feridun Cemal Erkin

Holanda Hükümeti adına
W. A. A. M. Daniels

EK

a) İşbu Anlaşma gereğince tâyin edilecek olan Holânda havacılık teşebbüslerine Türkiye üzerinde transit uçuş ve teknik tevakkuf hakları ve aşağıda gösterilen yolları takiben Ankara - İstanbul'da milletlerarası yolcu, posta ve yük almak ve boşaltmak hakkı verilmiştir:

Holânda'dan Türkiye'ye ve daha ilerideki memleketlere, her iki istikamette mutavassıt noktalar.

b) Keza, işbu Anlaşma gereğince tâyin edilecek olan Türk havacılık teşebbüslerine, Holânda üzerinde transit uçuş ve teknik tevakkuf hakları ve ileride tesbit edilecek yolları takiben Hollânda ülkesinde yolcu, posta ve yük almak ve boşaltmak hakkı verilmiştir.

c) Şurası mukarrerdir ki, Sözleşen Taraflardan herbiri bir hava hizmetini işletmeye açmadan önce, öteki Sözleşen Tarafça, onun ülkesine giriş ve ülkesinden çıkış için tasarlanan istikametleri bildirecek ve bunun üzerine öteki Sözleşen Taraf giriş ve çıkış noktaları ile ülkesinde takibedilecek olan uçuş yolunu gösterecektir.

Feridun Cemal Erkin

W. A. A. M. Daniels